

ПРЕД VII КОНГРЕС НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Днес никой не би могъл да си представи победата, която социалистическата революция завоюва сред една трета от човечеството, без ръководството на комунистическите партии. Дори буржоазните политици през последно време започнаха да си служат с плитка пропаганда: те заявяват, че са не толкова против социализма, колкото против „хегемонията на комунистическите партии“. Очевидно за тези господа не е останало скрито, че политиката на Комунистическата партия е първоосновата на социалистическото строителство, живецът на всички негови успехи. Толкова по-учудващо е обстоятелството, че някои политически ръководители, назоваващи себе си привърженици на марксизма-ленинизма, и склонни да отстояват теорията за самотека на социалистическото строителство, не скриват намеренията си да превърнат Комунистическата партия в дискуссионен клуб. Дълбоко враждебни на марксизма, подобни опити демобилизират работническата класа, внушават ѝ „изчаквателна“ позиция вместо активност в борбата срещу империалистите и войнолюбците.

Българската комунистическа партия е всепризнат ръководител на нашите успехи. Без нейната живителна политика страната ни не би могла да направи за едно десетилетие гигантския скок от икономическата изостаналост към стопанската мощ и политическата сигурност, на които се радваме днес. Много са успехите и в промишлеността, и в селското стопанство, които Партията ще отчете на своя седми конгрес. Те подхранват чувството на национална гордост у всяко честно сърце. Но още по-големи и още по-радостни са посочените от Партията перспективи за развитието на страната през близките години. Републиката влиза в третата петилетка. Всеки у нас вече добре знае, че директивите на Партията от VI-я конгрес са осъществени, и то с резултат по много отрасли надминаващ първоначално предвидения. Ето защо директивите на Седмия конгрес на Българската комунистическа партия се приемат от народа като реална програма.

Възпитанието на човека е особена повеля на социализма. Партията, която откърми стотици герои, след победата постави като задача превъзпитанието на целия народ в духа на комунизма. Трудно е да си представим огромната възпитателна работа, подета през годините на народната власт, без ежедневната грижа на Българската комунистическа партия и нейния Централен комитет. Възпитанието в духа на комунизма изисква да се внедряват у човека здрав усет за новото в живота и чувство на непримиримост към отживелиците на миналото. Главното, по което съдим за новото съзнание на социалистическия човек, е неговата пригодност за кипящия, пълен със сложни противоречия живот.

Затова Партията изтъкна връзката с живота като най-върховно изискване пред идеологическите кадри, които имат особеното право и задължение да подпомагат за превъзпитанието на народа.

Художествената литература е едно от най-обхватните изкуства. С „магията на словото“ тя въздействува върху най-съкровените мисли и чув-

ства на човека. Най-достъпна, литературата същевременно е и най-чувствителна към парливите въпроси на съвремието. Затова в литературното творчество са се преплитали всички противоречиви тенденции на общественото развитие. Ако нашата Партия подлага на дълбок анализ всичко, което помага или пречи на развоя на народното стопанство, то не по-малко зорко тя следи онова, което се върши и по възпитаването на трудещите се, като насърчава новото и препречва пътя на реакционното.

Литературата е своеобразно обществено явление. Ленин предупреждаваше, че тя предполага особена широта на индивидуалната инициатива, дързновение при откриване на съдържанието и формата. Но художествената литература никога не е била, още по-малко днес е „неутрална“ към обществените сътолковения. Тя е партийна, тя е част от общопартийното дело, при това — изключително важна, толкова повече, колкото по-своеобразна е нейната възпитателна функция.

Българската комунистическа партия винаги е държала високо знамето на ленинската партийност в литературата. Независимо от някои увлечения по време на култа към личността, Партията е съумявала винаги на време да посочи правилния път на развитието на литературата. В доклада си „Повече между народа, по-близо до живота“ първият секретар на ЦК на БКП другарят Годор Живков каза:

„Макар да бяха допускани отделни грешки, партийното ръководство на литературата и изкуството, линията на Партията в тази област, както вече изтъкнах, и в миналото, и днес са правилни. Партията и нейният Централен комитет отстояват и осигуряват социалистическия път на развитие на литературата и изкуството, а това е най-важното, решаващото.“

В правотата на тези мисли ни убеждават и най-последните събития в нашия литературен живот. През последните две години сред някои наши литератори се забелязаха известни колебания. Някои от тях изглежда се надяваха, че ще превъзможнат предишните ограничени схващания, като дадат ухо към критиката срещу социалистическия реализъм, идваща от страна на още по-коварен враг — ревизионизма. Започнаха с мъгляви фрази да търсят нови думи за метода на нашето изкуство, някои дори стигнаха до там да обвиняват живота, че насаждал схеми в литературата. Централният комитет на БКП обърна съевременно внимание на залитанията на някои литератори, които всъщност се отклоняваха от неизменните демократични традиции на най-добрите български писатели и критици. С бащинска грижа ЦК помогна на литераторите да осъзнаят заблужденията си. Той предупреди цялата наша общественост за засилилата се опасност на ревизионизма, който днес е най-подходящото оръжие на империалистическата реакция. Другарят Годор Живков справедливо изтъкна, че днес, когато са така безспорни нашите успехи в областта на промишлеността и селското стопанство, реакцията се надява само на някои буржоазни и дребнобуржоазни колебания в средите на интелигенцията, за да върши коварното си дело против социализма. Но нашата интелигенция в грамадното си мнозинство стои здраво на партийни позиции и отделните увлечения не са в състояние да я отклонят от тях. Гаранция за това е мъдрата политика на Централния комитет на БКП, който насърчава грижовно идейната сплотеност на нашите писатели, прегражда безкомпромисно пътя на враждебните влияния и подава ръка на всеки, който искрено е осъзнал заблужденията си.

В борбата срещу ревизионизма нашата литературна мисъл не заема отбранителна позиция. Тя не отминава нерешените въпроси, не от-

стъпва терен на буржоазната идеология. Ленин се бореше безпощадно срещу ревизионистите от II интернационал, но тъкмо той, а не лидерите, които се опитваха да пришиват към марксизма износените възгледи на кантианството, се зае с решаването на новите въпроси, възникнали в живота. През последните две години мнозина литератори от някои народно-демократични страни се надпреварваха да бъдат колкото може по-язвителни срещу отделни слабости в съветската литература. Но не те, а тъкмо съветските другари се заеха с по-нататъшното развитие на естетиката и литературознанието. За това свидетелствуват десетките нови трудове на съветски литератори, в които творчески, от позициите на марксизма-ленинизма се поставят и решават редица наболели въпроси на литературата. И това става в същото време, когато някои „критици“ предъвкват отдавна скалъпените клевети срещу социалистическата културна революция.

Борбата срещу буржоазната идеология е неотменима предпоставка, за да може литературната ни мисъл да върви напред, вдъхновявана от своята изключително голяма обществена отговорност. Партията учи нашите литературни работници на безкомпромисност към проявите на чуждата идеология, откъдето и да идат те. Тя иска от всеки литератор ясно, категорично разбиране за това, което е водещото, утвърждаващото се в новия ни живот. „Само правилният мироглед, идейната ясност, беззаветният стремеж да служи на народа — каза другарят Живков — позволяват на талантливия художник да бъде наистина глашатай на своята епоха. Партийното ръководство в същото време дава възможност за цялостно разгръщане на силите и инициативите на творците и на техните творчески съюзи, окриля работниците на литературата и изкуството в техните търсения, предпазва ги от погрешни увлечения, дава простор за пълен разцвет на литературата и изкуството“.

Това указание се отнася колкото до писателите, толкова и до работниците в областта на критиката и литературната наука. И за тях идейната ясност и чистота на позицията са условия, които гарантират смелост на търсенията, развиване на теорията.

Пред нашата литературна наука стои най-напред задължението да разработва смело въпросите на съвременния ни литературен живот. За да се оценяват правилно новите художествени явления, трябва широко и творчески да се обсъжда характерът на научния подход към тях. Не може да се каже, че състоянието на нашата литературно-теоретическа и литературно-критическа мисъл е задоволително. Традицията на марксистическата естетика, поставена в трудовете на Димитър Благоев, Георги Бакалов и продължена от Тодор Павлов, не се използва у нас в достатъчна степен. При все че напоследък се повиши интересът към теоретическите въпроси на литературознанието, това е още твърде недостатъчно. Секцията по естетика и литературна теория към Института за българска литература все още не се е превърнала в център, обединяващ усилията на нашите работници в тази област. Списание „Литературна мисъл“ трябва очевидно да полага много повече усилия, за да се съживяват нашите обсъждания по теоретически въпроси. Творческото овладяване на указанията на класиците на марксизма-ленинизма предполага да се поставят цяла редица естетически въпроси, от правилното разрешаване на които зависи много и ефикасността на нашата борба срещу влиянията на буржоазната идеология. Нашите теоретически работници трябва да ликвидират с кампанияността в работата си. Погрешна е тенденцията у някои под претекст, че са

против „абстрактната теория“, да умаловажат всъщност ролята и значението на теоретическото мислене за литературния ни живот. Но и състоянието на нашата теоретическо-изследователска работа, особено нейната тематическа ограниченост, подхранват подобни настроения.

В навечерието на Седмия конгрес Партията обърна особено внимание на нуждата от по-активна, по-оперативна литературна критика. Списание „Литературна мисъл“ обеща на своите читатели да съдействува за развитието на литературната критика, да насърчава жанровото разнообразие в нея. Изпълнението на тази задача се оказва твърде трудно, главно поради това, че сред представителите на критиката у нас се забелязва известно подценяване на рецензията, есето, бележката, портрета, диалога и други литературно-критически жанрове, които трябва да заемат подобаващо място в печата ни. Следва да се признае, че и редакцията направи малко, за да насърчи своето сътрудници в разработването на някои актуални въпроси. Най-същественото за състоянието на критиката ни, разбира се, не е липсата на жанрово разнообразие, а недостатъчната запознатост на критиците както с основните въпроси на марксистко-ленинската литература и теория, така и с насъщните проблеми на действителността. Партията иска от нашите критици да не забравят, че литературната критика е същевременно и литературна политика.

Изключително отговорна за литературната ни наука е задачата за написване историята на българската художествена литература. Историята, подготвяна от Литературния институт на БАН, ще бъде най-ярък показател за равнището, на което се намира нашата литературна мисъл. Стара истина е, че отношението към миналото най-често показва и отношение към бъдещето. Умението да се преоценяват правилно естетическите ценности, създадени през миналото, е едновременно и грижа за бъдещето на нашата литература, за нейните образци и традиции. Затова колективът за написване на кратката История на българската литература, трябва да се вслуша в думите на другаря Живков: „Фактите показват, че доста често в подхода например към нашето конкретно културно наследство нашата литературна критика и история губи ленинския критерий, заема едностранчиви позиции. Под формата на борба против сектантското и ограничено тълкуване на наследството често се защитава упадъчното в нашата литература и изкуство, прави се идеологически компромис с буржоазно-формалистическата линия в естетиката, което открива пролуки за промъкване на безидейност и на буржоазна идейна контрабанда. Ние, комунистите, се отнасяме критически към културното наследство, възприемаме онова, което е прогресивно, ценно по съдържание и форма, което може да служи на новия живот, а отхвърляме онова, което е упадъчно, назадничаво, което служи на старото“.

Целият български народ посреща Седмия конгрес на Българската комунистическа партия с изключителен трудов подем, с още по-голяма вяра в щастливото бъдеще на страната. Българските литературни работници имат съзнание за големите задължения пред народа и Партията. Сплотени около партийното ръководство, те ще заработят още по-упорито, за да не останат задължени към вниманието и грижите, които цялата ни общественост им отделя. Седмият конгрес на Българската комунистическа партия ще даде несъмнено нов тласък за подема и на нашето непознато досега национално културно развитие, защото партийната политика е живеецът на нашите успехи.